

GLEDALIŠKA KRITIKA

Tako preprosto, tako močno

Henrik Ibsen: Nora ali hiša za lutke, **SLG** Celje, Mali oder, ogled predstave 19. 12.

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

Zadnja celjska uprizoritev Ibsenove Nore na Malem odru **SLG** je bila čista in močna v naturalistični naraciji in ženski igri. Tudi moški so bili sicer v enakovredni protiigri, a režiser **Nikola Zavišič** se je v tekstu iz daljnega 1879. skoncentriral nanju, Noro (**Barbara Medvešček**) in njeno prijateljico Gospo Linde (**Manca Ogorevc**), ibsenovski prebujajoči se ženski v igri mizoginosti, zapostavljenosti ali kot bi rekel dramatik sam: igri "svobode, ki ni nikoli dana, temveč izbojevana".

Je v tem zblojenem stoletju Norino razodetje njene ujete, lutkarske ženskosti mogoče uprizarjati zelo drugače? Nora Medvešček je sodobna, manj zatrta, bolj prebujena. Njen notranji svet, njena samozaznana skrivnostna usodnost, v nenehnem spodmikanju obstoječega. Odlično ujame podrtje ravnovesje med razigranostjo, vdano koketnostjo in spoznanjem brezizhodnosti pred razkritjem "velikega greha". Spomni: da bi rešila bolnega moža, si je sposodila denar, ponaredila podpis očeta in zdaj jo čaka kazen. Ki je v 19. stoletju pomenila ekskomunikacijo, odvzem otrok, popolno človeško razvrednotenje, skratka. Režiser Zavišič je spretno poudaril v igri ženski in moški princip, ki sta v nenehnem nasprotju, hkrati pa je simpatija in prednost na strani Nje. Vseskozi. Tudi in zlasti po zlomu. Pričakovana in sprejemljiva podoba ženskosti sta v Norinem trepetajočem, nevrotičnem, vsestransko poraženem svetu dodobra načeti.

V čem je uprizarjanje Nore danes

lahko novo, sveže? Ali je še lahko aktualen in živ Ibsenov dramatični popis resnične zgodbe Laure Petersen Kieler, norveške novinarko, ki jo je tuberkulozni mož kaznoval, ko ga je hotela rešiti z zdravilnim potovanjem v Italijo z najetim posojilom, kar je bil menda tedaj hud greh? Seveda je lahko aktualen in vnovič svež, posebej v razmerah regresije, populizma in vnovičnih bojev za abortus, nasilja nad otroki, ženskami ... Ni dvoma, da je Norina ujetost v "hišo za lutke" enako aktualna po skoraj poldrugem stoletju, njena osebna transformacija na koncu, ko se odloči zapustiti vse, pa še posebej. Medveščekova je kot Nora subtilno preigrala vse odtenke in vloge svoje ženskosti: od tiste družbeno pričakovane, konformne, do prebujajoče se in upirajoče na koncu, z vmesnim srhljivim samospoznanjem. Tudi Gospa Lena Mance Ogorevc je v svojem skrivnostnem, hkrati že prebujenem statusu ali resignaciji po izgubi vsega, tudi dostojanstva, (usode)polni lik in dobra dopolnitev odčitavanja položaja žensk v ibsenovski in današnji družbi. S preprostostjo in minimalizmom je dosežen maksimum.

Intimnost Malega odra, komornost, bližina dogajanja razpira subtilen pogled skozi četrto steno, bližina s protagonisti je dodana vrednost, vsak trzljaj na obrazu, vsa gestika in mimika sta v neposrednem stiku še toliko prepričljivejši. Predstava je najmočnejša v ekonomičnosti izraza in neposrednosti dialogov, mimetičnosti. Tudi trojica igralcev je dobro opravila svojo nalogo. **Bojan Umek**

kot "kosobrinski" Doktor Rank je malce grotesken, a učbnkovit. **Vojko Belšak**, Helmer, je kot upravljalec Norinega sveta ravno prav umerjen, ne pretirano dominanten, **Andrej Murenc** kot odvetnik Krogstad, pa lisjaško, mestoma izprijeno izsiljevalski, silno prepričljiv in konsistenten.

Petčlanski ansambel je bil odet v pisane, nadrealistične kostume (**Mateja Benedetti**), kar je celotnemu verističnemu toku dajalo neko novo razsežnost. Kot bi bilo v zraku nekaj sprevrženega. Tudi glasba hrvaškega skladatelja **Willema Miličevića** je pripomogla k vzdušju ujetosti. Scenografija **Irene Kraljič** je v kontrapunktu s presenetljivimi kostumi realistično učinkovita - posebej vrata imajo pomembno, dramatično vlogo.

Nebistvena okoliščina na predstavi: srednješolski abonma sicer disciplinirane mlade publike je razkril, kako se nova generacija zabava ob povsem drugih prizorih in zgraža, denimo ob naturalističnem poljubu. Nenavadno, kot Ibsenove ženske najbrž v vsaki generaciji sprožajo druge vzgibe, ujete med sočutjem, solidarnostjo in grozo.

Barbara
Medvešček kot Nora subtilno preigrava vse odtenke in vloge svoje ženskosti

Barbara Medvešček, Manca Ogorevc in **Andrej Murenc** Foto: Jaka BABNIK